

LEIFUR.

3. nr.

Winnipeg, Manitoba, 9. apríl 1886.

Nr. 44

Vísindalag LEIFUR kemur út á hverjum föstudeg
að forfalli á 10. Argangurinn kostar \$2.00 í Ameríku,
en 8 krónur í Norðurlöndum. 8 hlutum eflum áttundi. Uppálgir
í blaðinu eflir ekki nema með 4 manna fyrirvara.

I STORMI. (Eftir Bayard Taylor)

Nú veður manum mokka sky,
Á marinu sollum drunga slær
Og höfuðböldum hamast í
Ínn harði þeyr og freydlur sær.

Bræður! Ín ögnum oðga natt
Með ofa bylgjum vekur klíð;
En þökk sé góði að getum att
A græði þúsund milna svið.

Und þiljum niðri þrumir drótt,
A þiljum uppi stöndum fast
A góðri vakt, á grimmi nött,
Um geigvænt djúp, við storma kast.

Þó tvítrist rár við tróldómskrapt
Í þessu stormi á við og dreif,
Við beinum fleiri í bódakjapt
Og bindum fasta styrissveit!

Þei! hve böðar þiljur slá,
Þei! hve vægðlaust stormur blæs!
Í fyrsta dagsbrún fær að sjá
Morg flok á hronum eyði-sás.

En hvessum dug, ó dyngi hóf,
Þyl drottinn á oss hefir gát;
Svo hvort sem á höfuð' í hafsúgróf
Vor hjörtu sjeu ljett og kát!
Kr. Stefánson.

ERU SPARISJÓDIR NAUDSYNLEGIR!

Það má að vísu alltaf óþarfi að spyrja svo.
Þar eð reyndan er þegar fyrir löngu búin að
sjá og sanna, að sparisjódir eru hyningarsteinn
allra framfara.

En þó má svo álíta, að hver Íslendingar sje
um ekki til fulls samfærðir um að svo sje, ef
maður dæmir eftir því. Hvað lítum þá um hver
hofum getið því máli. Sparisjódir eru að sönnu
til á Íslandi. Í Reykjavík á Ísafirði, Akureyri
og í Höfðahverfi, um fleiri veit jeg ekki, en mjög
eru þeir farnir. Það sannast því í þessu sem
morgu öðru, að hver erum mjög langt á eftir
öðrum menntuðum þjóðum í ýmsum greinum,
einkum þeim er lúta að hinu verklega, og það
erum hver fyrir löngu búin að sjá og sannfærast
um, að oss skortir mjög mikið til að gjöra kjör
vor sem þau ættu að vera. En úr því hver sjá
um, hvað að er, þá eigum hver að bæta úr því
sem er ábótavant, eftir efnum og mætti, að það
að sönnu leitumst hver við að gjöra í morgun
greinum. En hver er orsökinn, að hver stöndum
svo langt á baki öðrum? Er lúna hjá oss sjálf-
um eða hjá stjórna Dana, er hver lútu og hof-
um lotið? Til þess þenda oss líður tímar og
yfirstandandi, að orsökinn sje öll hjá Danum. Er
það t. d., ekki af þeirra völdum, að hver ekki
hofum banka á Íslandi? Jú, svo er það sann-
arlega. Bankamalið er nú búið að vera morg-
ar á þjóðunum, og frá því fyrsta að því var
hreift, hefir það verið þjóðarlínan ók, að kon-
ungur veitti samþykki sitt til þess, að banki
yrði stofnaður á Íslandi, og nú um síðir, síðastl.
sumar, þóknaðist hinum allra mildasta þjóðar-
fóður!! að upptylla þessa ók þjóðarlínan. Það

er auðvitað mikillsvæðandi mál, enda þurfti fad-
ir vor!! sjeið langan umhugsunar tíma, til ár-
slita. Á 1012. aldrarsári lands vors (frá fyrstu
bvggingu þess að telja) er hinn fyrsti þenuga-
verzlunarbúinn reistur í landinu. Slikt kallar
maður að sje sjeðar framfarir. En hvernig
þjóðin hefir farið að komast af allan þennan tíma
er nærri óskiljanlegt, því í hinna fjölskrúðugu
Ameríku, er allitíð að engin bær, hversu lítill
sem er, geti þrífist án banka. Vjer hófum ver-
ið og erum enn ánaðugir Danum, og eftir þeim
aðbúnaði er hver hófum att að sje af þeirra
hálfu, erum hver þó komnir lengra á vegi
framfarauna enn líkur eru til. Það er auðvitað
að þjóðin hefir getað og getur enn hruðið
morgu í lag hjá sjei, er til framfara horfir, og
sem hún ekki þarf að sjeja leyfi til Dana til að
að gjöra. En orsökinn til þess að hún lætur
það ógjört er sú, að Danir hafa á öllum tímum
dregið úr og dregið, að svo miklu leyti, sem
þeir hafa getað, allar framfara tilraunir. Ef
hver hefðum ekki verið undir veldi Dana, en
hafst vora eigin stjórn í höndum, þá hefðum hver
fyrir löngu verið búin að koma á fót banka og
hrinda því í lag, er kröfur tímans hafa sýnt oss
að umbóta hefir verið vant. Þá hefði verið til
sparisjódir í hverju kaupþúni og hverjum hreppi,
og um leið meiri þjóðar vellíðan, og fyrir líður
þjóðinni ekki vel en hún hefir losað sig úr jarn-
klóm, er halda henni í dróma, en sem til þess
engar hafa rjett. Þetta eru orsakirnar til aptur-
haldsins, og af hinum sömu orsökum er það, að
hver, sem hingað erum komnir, vinnum ekki
meira að framförum sjálfrar vor enn hver gjörum.
Vjer erum að sönnu lausir undan yfirráðum Dana
en það sem hver eigum eftir að losa oss við er,
að hrinda af oss svefnhöfða þeim, er á oss seig
í höndum þeirra; og þegar hver verðum vaknaðir
til fulls, er efalaust að hver munum starfa sem
mest og bezt að því, að seta í fótspor forfedra
vorra. Það sem næst liggur hendi, til umbóta
er, að hver bætum fjárhag vor sem bezt má verða
það klingir ætíð fyrir eyrum vorum, að hver sje
um fátækir og sökum þess einkis megnugir. Úr
því að svo er, þá verðum hver að leita auðsins
og vinna hann til vor, eg til þess hófum hver
alla hæfileika og næg tækifæri. Hið fyrsta
skilyrði til auða, er sparsemi og reglusemi í störu
og smáu. Sparseminni til eðingar eru sparisjódir
mjög gagnlegir; þeir kenna mönnum betur enn
allt annað gagn og nýtssemi sparsemiunar.

Sparisjóðsmalið er ekkert nýunga mál; nei,
þvert á móti er það mál, sem hinar menntuðu
þjóðir eru búin að yfirvega í hart nær huðr
að ár, það er mál, sem ekki tekur neinum
breytingum, heldur stendur við í stað, og eftir
því sem það verður eldra, eftir því sannfærast
þjóðirnar betur og betur um nýtssemi þess, og
góðar afleiðingar í öllum greinum. Stólka ein
Priscilla Wakefield, stofuð hinni fyrsta sparisjóð
í lok 18. aldar í Tottenham-áka í Middlesex á
Englandi. Tilgangur hennar með sjóði þessum
var einkum sá, að venja fátæk börn til að vera
sanhaldssöm, og lukkadist það ágætlega. Í upp-
hafi áttu sparisjódir marga móttöðumenn; sögðu
þeir að því lík stöfnun hefði einga þýðing; fátækt
fólk hefði ekkert sje til að leggja í bankann, og
það væri að gjöra gys að því, að gjöra ráð fyrir
ir að það hefði nokkuð afstögu. En svo kom
reyndan, og sýndi ljóslega hversu þessir menn
hofðu haft rangt fyrir sjei. Margir menn, sem
fram að þessum tíma, hófu aldrei safnað neinu,
fóru nú í sparisjóðinn og lögðu sje í hann. Í
sparisjóðinni var tekið á móti mjög lítilli fjárupp-
hæð, en þetta gaf þegar vortu eftir að það var

lagt inn. Enn fremur gátu menn ekki tekið sje
út af sparisjóðnum á hverju augnabliki sem mönnum
um kom til hugar að eyða því. Meun fengu
tíma til að hugleidda hvort fjáreyðslan væri alveg
naðsynleg og hvort ekki myndi betra að geyma
sjeð til seinni tíma, því það kynni þá að verða
að meira gagni.

Sparsemi er oss ekki meðfædd, heldur er
hún komin fram við reyndu, góð dæmi og um-
hugsun. Gætum t. d. að villimönnum, þeir ein
ungis hugsa um stundarnautnina, en ekki um
hinn ókomna tíma. „Lát ekkert fara til ónýtis
og ekkert vanta, sem þó er á“, svo mælti
Walter Scott.

Til að fullnægja þessum setningum, útheimt
ist reglusemi og sparsemi, og hið bezt meðal
sparsemi til eðingar, eru sparisjódir. Þeir
kenna ungum og gömlum betur enn allt annað,
að fara skynsamlega með efinu sínu, og hvað er
það, sem mönnum, er naðsynlegra að læra enn
að meta rjett gæði náttúrunnar! Það ríður
mikið á að maður læri það sem fyrst.

Tilgangur manna með sparisjóðum er er alls
ekki sá, að gjöra alla að auðmönnum, heldur hitt
að geyma það sje fyrir menn, er þeir hafa af-
gangs þörfum sínum, og með því, að forða mönnum
um frá neyð, þegar hina hörðu tíma ber að
höndum.

Hjer í landi búa Íslendingar víða margir
saman, í borgum og bæjum, og virðast því að
hafa mjög gott tækifæri til að hafa slíkar sameig-
inlegar stofnanir, sem sparisjóði. Einnig eru hin-
ar Íslensku nýlendur svo þjettbyggðar, að spari-
jódir ættu einnig að geta þrífist þar.

Í Winnipeg og nýlendunum eru framfara-
fjeldi, er óneitanlega hafa unnið mikið að fram-
förum manna í ýmsu tilliti (þó sjeir apturhald
menn segi þau stefnulaus og gagnlaus. Það er
einmitt vitnisburður þeirra sjálfrar er þeir gefa
fjeldunum), en þó hafa þau öll gengið fram
hjá sparisjóðsmálinu, og þar í hefir þeim stór-
kostlega yfirsest. Það mál hefðu þau einmitt
att að leggja til grundvallar og síðan að byggja
þar ofan á.

Vjer, Ísl. í þessari nýlendu, hófum ágætt
tækifæri til að stofna hjer einn sameiginlegan spari-
jóð, því nú er hentugt heimili fengið, sem er,
verzlunarbúð vor í Minneota. Þar er sparisjódir
eiga að vera til þess að kenna mönnum sanhalds-
semi, ríður mjög mikið á, að þeir sje í því sniði
að allir geti notið þeirra, jafnt fátækir og ríkir,
eins barnið, sem ekki hefir nema fimm cent að
leggja til hlíðar, jafnt hinum fullorðna, er hefir
\$1 og þaðan af meira.

Börnum innhendast opt smápeningar, sem
þau auðvitað eyða aptur sjei að óþörfu, sökum
þess að þau hafa ekki tækifæri til að geyma þá.
sjei til gagns og nota. Margir verða drykkju-
menn og all-konar óreglumeð af þeim orsökum,
að hin dýrslega eyðsluhvot hefir ekki verið kærð
hjá unglingunum. Samuel Smiles segir: „Karl-
menn eyða mest peningum sínum í olföng og spíl,
en kvenmenn eyða sínu sje mest í allskonar gljúg-
ur. En hvortveggju eru á einu bandi, með að
eyða því sem þau innvinnu sjei“. Þessi ummæli
S. S., eiga að mestu leyti heima hjá daglauna-
mönnum, og sjást daglaga sannanir því viðvik-
andi.

S. M. S. Askd. l.

Nú Skal kveða niður draug.

Þetta datt mjer í hug, þegar jeg var búinn
að lesa sprangól Vjeraveiks í 40. nr. Leifs 3
árg. og sá, að jeg var neyddur til að svara því